

A bogár bosszúja.

Írta: HALIS ISTVÁN.

Héj Barátom! Akkor is volt,
Valamint most, rossz ember.
Kisfaludy S. Tátika.

Ez a történet a nagy háború előttről való, mikor a béke idejében nem volt az embereknek az a szédítően nagy terük rosszaságuk érvényesítésére, mint a háború alatt, vagy még inkább a forradalmak zavarában.

Akkor valaki azt hitte, hogy szabad neki felebbvalójáról bírálatot mondani, mert nagyon bízott abban, hogy a törvény megvédelmez minden ártatlant. Pedig ő maga egy senki volt, nem számottevőbb mint egy kis bogár.

Ez a kis bogár írnok volt a városnál, sőt mint „közigazgatási kiadó” a többi írnok főnöke.

Megelégetten szokta mondani: – Sebaj! Csak a kis fiamnak legyen jó kedve! Ruganyos lépésekkel járt s mikor fölment az emeleten levő hivatalába mindig három-négy lépcsőt ugrott át, mert a szűk fizetésén kívül más baja nem volt. S mikor Isten kedvező kegyelméből pár koronát keresett „zugirászkodás”-sal, ami elég ritkán történt, akkor elvitte feleségét meg a kis fiát kávéházba kávéét vacsorálni.

Az időben hónaponkénti száz korona fizetés járt, melyhez ha hozzáadta a kiadói tíz korona havi javadalmazást: az írnok fényesen tudott koplalni családjával együtt.

A történet akkor kezdődött, mikor tiszt-újításkor valami új ember föllépett polgármesternek. Hosszú szónoklataiban minden második mondat korrupcióról szólt, s minden harmadik gyönyörű reformokat ígért. S minthogy a haladás nevében a helybeli lap is dörgő cikkekben követelte az új ember támogatását, tehát a régi polgármestert kibuktatták.

Persze óriási lelkesedést keltett a régi bálvány bukása. A nép tombolt örömeiben, s még azok is az új Isten hívőnek vallották magukat, kik a választás előtt a régiért késre mentek volna. Az emberek úgy kerülték a bukott polgármestert, mintha az orvosok megállapították volna róla, hogy ázsiai kolera lepte meg. Mindenki az új Napra mosolygott, az ő dicsőítésére nyílt minden száj.

Az új polgármester különben nem volt sem rosszabb, sem ostobább, mint általában szoktak lenni az új polgármesterek. Kezdetben nyitva állott a hivatszobája mindenki előtt, s maga elé bocsájtotta a panaszkodókat. De a nagyszámban tolakodó talpnyalók csakhamar úgy elrontották, hogy csupán a hízelgő kellemes egyének előtt nyílt meg az ajtaja.

Ez idő tájban valami mellékes jövedelemnek „az iroda” által közakarattal eszközölt megívásakor a korcsmában azt mondta a kiadó:

– A régi polgármester kisujja is többet ért, mint a mostani egészen!

Hallani kellett volna, hogy „a kezelő személyzet tagjai” milyen lelkesen sorompóba szálltak az új polgármester veszélyben nem forgó kiválóságáért! És le akarták torkolni a bogarat. Csakhogy az nem hiába keblezett be néhány pohár lőrét, mert még inkább tűzbe jött és még több meggondolatlan kijelentésre ragadtatta magát.

– Igenis, úgy van, a hogyan mondtam. Mert a régi polgármester eszméket adott. Vezetett minden dologban. Az új polgármesternek pedig minden tevékenysége abban merül ki,

hogy a tisztviselők által elkészített határozatot meg az iktatót aláírja, ezenkívül úton-útfélen ünnepelteti magát és üres szónoklatokat mond.

Persze mingyárt másnap besúgták a polgármesternek a rettentő merényletet.

(És a másik bogár, kinek sikerült a göröngy tetejére mászni, azt monda magában: „Meg kell mulatnom milyen hatalmas vagyok”)

Az új polgármesterre történetesen találó volt a kiadó jellemzése, s a méltóságát féltő tehetségtelen ember bosszúvágyával elhatározta a hitvány bogár példás megfenyítését.

Minthogy azonban korcsmai kiszólás alapján még sem lett volna célszerű a bogarat eltiporni, tehát valami okot kellett keresni, mert a kivégzést csak szabályosan lehet csinálni, hogy a felelősség elháríttassék,

Egyéb ok nem akadt, mint a besúgó abbeli vádja, hogy „soronkívül” elküldött egy határozatot a kiadó, s érte két koronát kapott. Meg aztán a kiadó abbeli privát ügye, hogy apró kölcsönöket kért különböző felektől, s azokat nem igen törekedett visszafizetni.

Más nem létében ezeket is elég alapnak találta a polgármester a „fegyelmi” megindítására. Jegyzőkönyvbe foglaltatta a vallomást, felfüggesztette a kiadót és fele fizetésre szorította „az eljárás befejezéséig”. Természetesen odaadta – „egyidejűleg” a besúgónak a havi tíz koronával javadalmazott kiadóságot.

És a bogár nem engedett! Koponyájában levő kevés eszével úgy hitte, hogy képes kikeresni igazát a polgármesterrel szemben is. Kijelentette, hogy megfellebbezi a fegyelmit elrendelő határozatot. A polgármester haragosan kifakadt a főjegyző előtt:

– Agyonszekál ez a gazember, azt se tudom mit csináljak vele?

A főjegyző tudós hírében állott, mert könyvekkel megrakott két szekrény állott a magánlakásán, melyek az őrizetére bízott közkönyvtárból valók voltak. Emellett még okos ember is volt, mert mindig a hatalmasokkal tartott. Ebbeli érdemeiért arcképe a város költségén megfestetett és követésre méltó örök példa gyanánt a tanácsteremben kifüggesztetett.

Tehát ez a főjegyző természetesen azonnal segítségére sietett a zaklatott polgármesternek és kedélyesen mondá:

– Csekélység az egész, hisz a közigazgatás tökéletes gépezet, csak érteni kell melyik csavart szorítsuk meg. No majd fordítunk az egyik csavaron!

A csavarintás eredményezte, hogy nem lehetett egyelőre megfellebbezni a határozatot, mert nem adott ki írásban. A bogár néhányszor megsürgette a határozat „kézbesítését”, de a polgármester mindannyiszor kurtán elutasította:

– Várjon! Majd elkészítem. Most fontos ügyekkel vagyok elfoglalva.

Igaz, hogy ez volt a legfontosabb ügy a bogárra nézve, de azért várt.

Közben múlt az idő és mindinkább szorongatott lett a helyzet. Tisztességesen nem lehetett megélni az egész fizetésből se, hát még a feléből!

Amde nem vesztette el bátorságát az önérzetes bogár, sőt ha előbbi kollegáival néha találkozott, még humorizált is:

– Másképp úgysem lehetnék tőkepénzes, mint ha sokáig húzódik a felmentésem. Aztán ha megkapom a visszatartott fele fizetésemet, részvényeket vásárllok és kamat-imádó leszek.

Mert bizonyos, hogy felmentik, hisz nem követett el semmit. A törvény meg fogja védeni.

Hogyan élt ezalatt, azt csak a jó Isten tudná megmondani. Családjával szűkebb lakásba vonult, ahol nedves volt a fal, de olcsóbb a bér. Minden garas csupán a legszükségesebbre adatott ki és még sem lehetett még az éhség kínjától sem megmenekedni. Pedig felesége is akart keresni a konyhára és varrogatni kezdett. Hanem az is alig hozott valamit: a kényszerült munkát olcsón fizetik. Lassankint összeesett a ruganyos járású ember és lesóványodott a felesége meg a gyereke is.

A bogár még se hagyta magát, bár folyton keserítette a nyomorúság. Ahelyett, hogy észretért volna, dacosan mondogatta:

– Bosszút állok ezért a rettenetes igazságtalanságért!

Persze mindez csupán elmélet volt, mert a gyakorlatban bajos lett volna a bosszút megvalósítani. Elsőben próbálkozott néhány városi képviselőnél, hogy szólaljanak fel ügyében, vagy legalább szorgalmazzák a fegyelmi-határozat kiadását. Ilyenkor hancegett a felesége előtt:

– Majd befutok én a polgármesternek. Talán el is csapják!

Hát ez nem következett be, mert a képviselők, akik a közgyűléseken szerettek szónokolni és a polgármester állal titokban megrendelt interpellációkkal látszólag ellenzékeskedni, először biztatták

ugyan a bogarat, hogy nem kell félni, tönkre fogják ők silányítani a polgármestert, később azonban a sürgetésre egytől-egyig ilyenforma választ adtak:

– Igaza van, kedves barátom! Gyalázat amit a polgármester tesz. De nem avatkozhatom bele, mert az a polgármester hatáskörébe tartozik. Aztán csak ártanék vele önnek is, meg magamnak is.

Ez egy kissé meghökkentette a bogarat, ki eddig önzetlenséget sejtett a közélet nagy-nagyhangú szereplőinél. Némi tusakodás után mégis elhatározta, hogy nem hagyja magát és az alispánhoz fordul pártfogásért:

– Majd igazságot tesz az alispán! Milyen hatalmas orrot kap a polgármester!

Imigy pattogott a felesége előtt, mikor a vicispáni közbelépésről beszélt. A nagy bizalom dacára szinte önkénytelenül kisebbre szállította le a bosszúját, mert most már a hatalmas orral is megelégedett az elcsapatás helyett.

Kölcsönként fekete kabátban személyesen jelentkezett az alispánnál, elmondta panaszát és kérte, hogy ügyében intézkedni méltóztassék a polgármester túlkapásai ellen.

Az alispán rendkívül szíves ember volt, ki praksziból tudta, hogy a zaklatott emberek nem normálisak, s azért főleg megnyugtatni igyekezett a bogarat. Kedvesen beszélgetett vele, s végezetül azzal vigasztalta:

– Édes barátom, én sürgősen fogok intézkedni, ha föllebbezése folytán hozzám küldetnek az iratok. Addig azonban természetesen semmit sem tehetek, hisz erőszakkal nem nyúlhatok bele az ön ügyébe!

A bogár maga is belátta, hogy az iratok nélkül bajosan lehetne tenni valamit. Várni kellett és tovább küzdeni a nélkülözéssel.

Csakhogy mindig rosszabb lett az állapot. Egyszer a fiú betegedett meg, máskor az asszony dült ágyának néhány napra. Aztán a bogárnak a lábába is szaggatás jött a nedves falaktól, s fájdalom között a bosszú megint összezsugorodott, mert csak azzal vigasztalta magát:

– Egyszer mégis kiderül az igazság! Eközben elmúlt egy év, majd a második esztendő. És még tűrhetetlenebb sorsba jutott családotól. Aztán a bosszút is el kellett halasztani, mert kórházba került a lába miatt. Kínzó fájdalmai egyre súlyosabbak lettek, és nem mutatkozott semmi javulás. Háromnegyed évig kínlódott a közkórházban. Kezdetben azzal biztatta az orvos, hogy térdben levágják a lábát, s akkor egyszerre megszűnik minden fájdalom. S a bogár, aki fokonykint elfásulva fogadott minden új szerencsétlenséget, lassankint megbarátkozott a gondolattal, hogy féllábon fog végig baktatni az életben. Alig várta, hogy már kiszabaduljon a kórházból.

Időközben azonban az orvos rájött a baj tanulmányozása közben, hogy nem szükséges a láb levágása, mert bár tönkrement a láb és olyan érzéktelen lett a térdben, mintha podvás lenne, de azért valami acélszerkezet segítségével majd járni lehet vele.

A bogár most már ennek is megörült.

Csakhogy megint közbejött valami. Az acélszerkezet pénzbe került volna, s éppen a pénzt sehogyse tudta kiteremteni. A kórháznak pedig nincs alapja ilyen kiadásra.

Az orvosban volt annyi emberség, hogy segíteni akart. Részletesen leírta a bajt és az acélszerkezetnek a város költségén leendő beszerzését véleményezte, hiszen a beteg a város tisztviselője.

Az orvosi vélemény beadatott a városházához, de szerencsétlenségére azt úgy fogadta a polgármester, mint valami merényletet, mely az ő személye ellen irányul. Megint a főjegyzőhöz fordult segítségért:

– Most meg már ez a halottgyártó orvos is piszkálódik; hogyan védekezzem?

A főjegyző mosolygott:

– Ez a legkevesebb. Mi rajtunk nem lehet kifogni egy könnyen! Majd fordítunk a csavarón!

A fordítás igen egyszerű volt és abból állott, hogy az orvos előterjesztését pár hónapig pihentette, s amikor már a sok sürgetés miatt mégis kellett intézkedni, hát olyan határozatot hozott, miképp az ilyen előterjesztésre a kórházi orvos „nem illetékes”, hanem a városi tiszti orvos, kinek „véleményes jelentés céljából” az előterjesztés kiadatik. Az majd megmondja, hogy szükséges-e az

acélláb beszerzése? Mert bizony a várost meg kell kímélni minden fölösleges kiadástól, s ezért meg kell állapítani, hogy az acélszerkezettel nem-e passzióból akar járni a furfangos bogár?

Ezalatt a bogár a lakásán gyötrődött, mert a kórházból „kihelyezték”. Hisz ott már nem segíthettek rajta, s egész sereg beteg várt az üressé lett ágyra.

A szalmazsákon fetregő bogár még most sem akart engedni a negyvennyolcból. Bosszú-ért lihegett és néha fogcsikorgatva kiáltotta:

– Ha minden ellenem jön, akkor is bosszút állok!

Hanem ilyen energikus pillanatai egyre ritkábbak lőnek. Néha majdnem kétségbeesett és elgyötörtén csupán annyit mondott:

– Bárcsak vége lenne az egésznek!

Egyik rossz órájában elkeseredett panaszt írt a belügyminiszterhez. Leírta rettentő sorsát, s arra gondolva, hogy micsoda hatást fog előidézni a miniszter intézkedése, jóleső kárörömmel kiáltotta:

– Mint a bomba vág majd le, s a megtorlás elveszi a polgármester kedvét az ilyen túlkapásoktól!

Mint e felkiáltásból megállapítható, a bogár bosszúja megint kisebbre zsugorodott.

A miniszter rögtön intézkedett; s ez az intézkedés abból állott, hogy „leküldte” a panaszos kérvényt a polgármesternek „azonnali nyilatkozatadás végett”.

Ez természetesen éktelen dühbe hozta a polgármestert, de mivel a rendeletet nem lehetett hevertetni, tehát újra a főjegyzőhöz fordult és méltatlankodva kérte tanácsát. A közigazgatási gépezet esze könnyedén mondta:

– Nono, majd hozzányúlunk néhány csavarhoz, aztán rendbehozzuk a minisztériumot is!

Mivel időközben a tisztí orvos beadta „véleményes jelentését” és az acélszerkezetet szükségesnek mondván, annak beszerzését véleményezte, tehát az egyik csavar érintésére az orvos véleménye kiadatott a városi számvevőnek, hogy „szakértői véleményt adjon, mennyibe kerül az acélszerkezet”. Hogy a számvevő nem ért az acélszerkezethez, az nem jöhet figyelembe a közigazgatásnál. Másik csavar nyomására bélyegsikkasztás gyanúja pattant ki. Ugyanis a főjegyző „talált” egy ügyiratot, melyről a bélyeg „le volt nyalva”. Minthogy pedig az irat még a felfüggesztett kiadó hivataloskodása alatt adatott be, tehát a polgármester oly értelmű „alázatos nyilatkozatot”, terjesztett föl a miniszterhez, hogy a bogár elleni fegyelmi vizsgálat éppen most új stádiumba lépett, mert bélyegsikkasztás is fedeztetett fel, melyre a vizsgálatot kiterjeszteni szükséges. Az acélszerkezetre nézve pedig „legalázatosabban” jelentheti, hogy annak beszerzése folyamatban van, s a számvevői vélemény beérkezéssel késedelem nélkül el fog intézteni. A nyilatkozat azzal végződött, hogy a Nagyméltóságú Minister úr is mindezekből megállapíthatja a följelentő vádjainak teljesen alaptalanságát. A polgármester nyilatkozata teljesen megfelelt a tényeknek, s a miniszter „egyelőre tudomásul vette” az ügy mikénti állását, de egyúttal utasította a polgármestert, hogy a fegyelmi befejeztével új jelentést „terjesszen fel”, ami érthető beszédben azt jelenti, hogy a bogár ügye megint megfeneklett, mert az ügyet addig húzhatják, ameddig akarják.

És egyre tűrhetlenebb lőn a bogár sorsa. A huzamos nélkülözés miatt már a felesége, sőt a kis fia is kezdték szemrehányással illetni, s mindig gyakrabban kívánták, hogy menjen a polgármesterhez és rimánkodják irgalomért. Ez persze bajosan ment volna, mert a bogár nem tudott járni, s különben is oly nyakas volt, hogy semmiképp se akart könyörögni, hisz igazsága van.

Végre az asszony vette az ügyet kezébe. Volt egy pap rokona, kinek a bogár ellenkezése dacára levelet írt és megkérte, hogy járjon közbe a polgármesternél, s vessen véget a szomorú helyzetnek minden áron.

A pap vállalkozott, azonban a polgármester nem is akart szóba állani a közvetítővel. Mérgesen kiáltotta:

– Nem érdemel kíméletet az a nyomorult, hisz agyon zaklat az ügyével!

De a pap békítő szavaira végül a polgármester lecsillapodott, s azt mondta, hogy miután a főjegyző az ügy előadója, tehát ahhoz forduljon, ha gondolja, hogy sikerül valamit kieszközölni.

Elment a főjegyzőhöz. Az nem igen biztatta, hanem azért némi reményt nyújtott:

– Tessék csak holnap eljönni főtisztelendő úr, addig tanulmányozom az ügyet és megmondom mit lehet tenni.

A rokont már bosszantotta a járáskelés, de az asszony kérésére másnapig mégis a városban maradt és újra megjelent a városházánál. Ezúttal szerencsésen. A főjegyző arca örömtől sugárzott s azt kiáltotta:

– Kedves főtisztelendő úr! Ön igazán szerencsés közbejáró! Nem is hittem, hogy ilyen pompásan sikerüljön a dolog!

Most következett egy új csavarintás: nagyszerű egyezséget ajánlott, mely befejezné az egész ügyet és „a vétkes kiadó” alig pár nap múlva már bent ülhet a régi hivatalában.

Tudniillik a főjegyző beszéde szerint sikerült rábírní a zaklatott polgármestert, hogy közös megegyezéssel oldják meg a kérdést. A barátságos egyezés szerint „véghatározatilag” a bogár ezer korona pénzbírsággal sújtatik, mely azonban fedezetet nyer a visszatartott félfizetésből. Ami még megmarad az összegyűlt fizetésből, az valami alapra fog fordíthatni, illetőleg a fegyelmi alatt levő hivatalnok teendőjét végző tisztviselőnek jutalmul adatni. De különös jóindulat folytán a város költségén meg fogják csináltatni az acélszerkezetet. Azonban kikötik, hogy a fegyelmi ügyben hozott vámhatározat nem fog megfellebbezteni.

A közbenjáró beszámolt a bogár és családja előtt a sikeres egyezés pontjairól. A feltételeket felsorolta: először ezer korona bírság. A bogár felordított:

– Jaj, tört szúrtak belém! Ilyen nagy büntetést róni írrokra! Még a rendőrkapitányt is csupán négyszáz korona bírság fizetésére kötelezték, pedig az csal és hamis nyugtákkal károsította meg a város pénztárát, aztán a fizetése háromszor nagyobb mint az enyém! S végül én semmi bünt se követtem el!

Ezeket az elkeseredett kifakadásokat már többször hallották a családban, s ezért meglehetősen közönyösen fogadták.

A pap tovább folytatta a feltételeket: másodszer a félfizetésből még megmaradó összeg az ideiglenes kiadónak adatik.

A bogár nem volt képes magát mérsékelni, hanem éktelenül káromkodott ennek hallatára, s dühöngve mondta:

– Nem! Nem fogadom el! Megölnek vele! Inkább éhen vesszek! Hiszen a helyettes kiadó úgysis húzta a kiadói külön fizetést, aztán most még a rendes fizetésemet is annak akarják adni! Annak a kutya spiclinek!

Csakhogy a felesége meg a fia sírva kérték, hogy legyen belátása és fogadja el az egyezséget bármilyen borzasztó feltételekkel kínálják. A pap is kenetes szavakkal igyekezett engedékenységre bírni. A bogár kínjában rákiáltott:

– Nem érzik az ilyen gyötrelmet a papok! Ne is beszéljenek!

Hanem végül mégis legyőzték. Elfásulva, agyon gyötörve beleegyezett, hogy mindennek aláveti magát.

A főjegyző megkapta az értesítést, hogy az ügy rendben van, s a bogár bemegy, mihelyt az acélszerkezet elkészül.

Az acélszerkezet megvétetett haladék nélkül. A városnak kilencven koronájába került. Persze nem volt mérték után készítve, s ezért oly nagyon szorította a lábat, ahogyan csak kitelt egy olcsó portékától. A régen nem élvezett járás boldoggá tette a bogarat és felmászott először a főjegyzőhöz, hol írásban kijelentette, hogy előtte kihirdtetett a véghatározat és benne megnyugszik. Utána bevonszolta magát a polgármesterhez, hol intő szónoklatot kellett meghallgatnia, mely alatt a fogait összeszorította, mert másképp ordított volna. Végezetül még annyira megerőltette magát, hogy képes volt megkérni a polgármestert, miképp ezentúl valamelyik földszinti hivatalban kegyeskedjék őt alkalmazni, mert lépcsőkön jární többé nem képes.

– Majd intézkedem! válaszolt a polgármester.

Kissé nehezünkre esik elmondani, hogy mily cinikusan viselkedett a hatalmába került bogárral szemben. Csak azért is a legmagasabban fekvő hivatalba helyezte, a második emeletre, s

mindennap félórájába került a bogárnak, míg fel tudott vánszorogni. A nehéz felvonulás közben mindig meg kellett pihenni az első emelet kőkockáin.

Azt hinné az ember, hogy most legalább nem jött újabb szerencsétlenség. Pedig megint baj támadt nemsokára.

Az acélszerkezet rettenetesen szorította a bogár hitvány lábát, s több hónapi szenvedés után úgy próbált magán segíteni, hogy a hivatalba érkezve lekapcsolta az acélszerkezetet. De hát az a lekapcsolás is nagy fikcimetriával volt egybekötve: először le kellett vetni a nadrágot, mert csak azután lehetett a szerkezethez férni, azután letenni az acélgépezetet, s lekapcsolás után megint felhúzni nagy nehezen a pantalon. Ennyi fáradozás után végre a gépezetet az íróasztal mellé helyezte és irogathatott. A hivatalos óra végeztével megint végig kellett csinálni a tréfás gyakorlatot, mikor a szerkezetet újra felkapcsolta a lábára. Keserves megpróbáltatását humorral igyekezett enyhíteni. Azt mondta:

– Az ókorban a szfinksz által feladott ama talányt: „mi az, aki reggel négy lábon mász, délben kellőn jár, este hármon ballag?” könnyen ki lehet találni, hogy ember. De azt szeretném látni, aki az én talányomat képes megfejteni: – „mi az ami mindig fájdalmat okoz, mégis annyira ragaszkodom hozzá, hogy minden reggel már otthon magamra veszem, elviszem magammal a hivatalba, hol lekapcsolom; hivatal után megint felveszem és hazaviszem, otthon leteszem; végül pedig délután újra megteszem vele ugyanazt?” (Akkor délután is voltak hivatalos órák.)

És ki hinné, hogy ennek a szerencsétlen bogárnak is volt öröme? Egyszer tudniillik a haszontalan beszélőgépek csarnokában, az országházban, olyan törvényt hoztak, hogy azontúl a közigazgatási tisztviselőknek is legyen joguk nyugdíjhoz, s minden város legyen köteles tönkrement hivatalnokainak és özvegyeinek nyugdíjat adni, E hír örömkítőrésre készítette a bogarat:

– Ránk is süt már a nap!

Különben pedig folyton súlyosbodott a hivatalba-mászás nehézsége. Kétségbeesés kerülgette. De egyszer csak nagyon eredeti módon segített magán: eldobta az egész acélszerkezetet és két mankót szerzett be helyette, azt mondván:

– Egyszerűsítjük a közigazgatást!

És csoda történt: ezután elmaradtak a kínzó nyilallások, melyek addig roppant fájdalmat okoztak. Mosolyogva mondta:

– Majd én gyógyítok ezentúl, nem a doktorok!

Mert ezután csakugyan fájdalom nélkül járhatott a két. mankóval, melyeken boldogan kopogott a hivatalba. Csak az volt a nehézség, hogy a mankón nem lehetett lépcsőn járni, mert minduntalan megcsúszott.

Hamarjában ezen is segített a találékony bogár: mikor a hivatalba ment, akkor a lépcsőzet kezdetén mindig letette az egyik mankót és a falhoz támasztva otthagyta. Aztán a szabadon maradt fél kezével karfába kapaszkodva húzta fel magát. Így nemcsak kikerülte a meg-botlás veszedelmét, hanem sokkal hamarabb is fel tudott jutni a második emeletre. Hazamenet pedig szintén a karfa segítségével kellett mászott le és magához vévén a pár óra előtt alant hagyott mankót, gyorsan bandukolt lakására

Valaki figyelmeztette, hogy könnyen ellophatják a lent hagyott mankót. Erre olyan szívből kacagott, milyent már régen elfelejtett. Jókedvűen kérdezte:

– Ugyan kinek jutna eszébe mankót lopni?

És helyesen vélekedett: csakugyan nem emelték el a mankót, pedig azt hihetné az ember, hogy mindennek akad gazdája ebben a vállalkozó világban.

Különben elég nyugodt állapotban maradt ezentúl, mert se a polgármesterrel, se a felekkel nem kellett érintkeznie. Csak más bajok támadtak. A gyomra meggyengült az évekig tartó koplalás miatt. Először ritkán történt meg, hogy összeesett a hivatalban, később azonban majdnem minden héten lefordult székéről hirtelen jött aléltság miatt. Legfeltűnőbb volt az egészben, hogy nem akart pihenés végett elmaradni a hivatalból s hogy minél többször lett rosszul, annál kevesebb panasz jött az ajkára. Egyszer pedig valósággal kacagott és azt mondta:

– Jót fogok mulatni majd a másvilágon, mikor látom, hogy a polgármester milyen mérgesen láttatja minden elsején az özvegyem nyugtáját!

Ilyen kicsivé lett a bosszúja! De még kitört belőle a bosszúvágy, mikor egyszer megint elalélt a hivatalban. Fájdalma között felmutatott az ég felé és azt mondta azoknak, akik felsegítették a földről:

– Megyek már oda fel a legfő polgármesterhez s fegyelmet kérek az én kálváriám miatt! Az lesz bosszúm! Ott nem tusolják el a polgármester dolgait! Én pedig majd nevetek, mikor ordítani fog a gyehenna tüzében!

És nem sokáig késlekedett az elmenéssel. Pár nap múlva az utcán esett össze és alighogy hazasegítették irgalmas emberek, már meghalt, özvegye részére havi harminc korona nyugdíj állapított meg s így a bogárnak odafent csakugyan jókedve szottyantott minden elsején.

S a bogár halálával a bosszúja is egyenlő lett a semmivel. Teljesítése a másvilági legfő polgármesterre bízott.

(Vége.)